

Anders kijken naar het alledaagse

Het werk van fotografe Elske Riemersma heeft een sterk documentair karakter. Dit komt voort uit wat ze als kind al sterk voelde: de drang om de wereld te ontdekken. „De wereld, haar mensen en hun verhalen. Dat intrigeert me enorm.”

Kunstenaar

 Rianne Kramer

Heerlijk vindt de Leeuwarder fotografe het, dat ze zelf weer iets tastbaars heeft kunnen creëren, vertelt ze aan de grote vierkante tafel van de Fotofabriek in Leeuwarden. De afgelopen jaren was ze razend druk met het reilen en zeilen rondom dit fotocentrum aan de Zuidergrachtswal, dat ze in 2012 oprichtte. „Aan zelf fotograferen kwam ik niet toe. Ik vind het ontzettend fijn dat ik daar nu weer de ruimte voor heb. Dat ik dingen kan doen waar ik nieuwsgierig naar ben.”

Ze doet op de 38 foto's die ze maakte voor de expositie *Dit is mijn plek*, waarin ze Leeuwarder kinderen en hun lievelingsspeelplekken vastlegde. De tentoonstelling is vanaf komend weekend te zien in het Historisch Centrum Leeuwarden (HCL). „Spelen kinderen vandaag de dag nog, in een wereld waarin ze omringd worden door tv's, iPads en andere digitale schermen? Zo ja, hoe dan? Deze vragen nam ik hierbij als uitgangspunt. Het was fijn om weer vrij te werken en met mijn foto's een verhaal te vertellen. Een verhaal dat je even laat stilstaan en anders laat kijken naar een alledaags verschijnsel. Een aspect dat de rode draad vormt in mijn werk.”

Kappersgezin

Elske Riemersma werd in 1956 in Amsterdam geboren. Vader, opgegroeid in Aldeboarn, runde een kapperszaak in De Pijp, terwijl moeder, getogen in Nij Beets, zorgde voor de kinderen. Toen de Amsterdamse woning met vijf kinderen te krap werd, lonkte Fryslân weer. Het gereformeerde gezin streek neer in Tijnje. Na de basisschool volgde voor Elske de havo in Heerenveen. De Huisshoudschool die de hoofdmeester van de lagere school voor haar in gedachten had, werd het niet. „Vreselijk vond ik dat vooruitzicht”, herinnert Riemersma zich. „Ik wilde weg, weg van Fryslân. De wereld was zoveel groter dan Tijnje en Heerenveen.” Ook het starre, christelijke denken stond haar tegen. „Alles was óf goed óf kwaad. Dat benauwde me en klopte in mijn denken niet; daartus-

sen zat nog zoveel meer.”

Dus toog ze op haar zeventiende naar Baarn, naar de Academie voor Educatieve Arbeid – een christelijke opleiding, zodat haar ouders akkoord gingen. Inmiddels waren er twee liefdes op haar pad gekomen: geschiedenis en fotografie. „Ik herinner me nog de lessen over onder anderen Karl Marx en Georg Hegel. Ik luisterde ademloos. Geschiedenis was voor mij dé manier om de wereld te ontdekken.” Op haar vijftiende had Elske een Afga klikklak cadeau gekregen. „Hiermee maakte ik reportages: van het pontje bij Nij Beets, mijn dagelijkse fietstochten naar Heerenveen of van mijn jongste zusje en mijn beppe Foekje. De foto's bundelde ik, samen met teksten, tot boekjes.”

Vakmatig met fotografie aan de slag gaan, kwam niet in haar op. „Ik

wist nauwelijks dat je daarvan kon leven en kende het bestaan van kunstacademies niet.” Toch voelde ze, eenmaal aan de slag als jongerenwerker in Haarlem, dat ze iets miste. „Het zelf scheppen, iets creëren dat jij zelf gekozen hebt en mooi en bijzonder vindt. Zoals ik dat sterk met fotografie ervoer. En met muziek. Ik speelde kornet bij een bigband in Amsterdam.”

Het roer ging om. Riemersma besloot zich te scholen in fotografie. Zodat ze „met foto's verhalen kon vertellen” - iets wat nog altijd haar belangrijkste drijfveer is. Dat ze de juiste keuze had gemaakt, beseft ze toen ze in 1984 met het Amsterdamse vrouwencollectief FOCA een opdracht kreeg van de educatieve omroep Teleac. Die werkte aan een taalcursus voor analfabete Marokkaanse en Turkse vrouwen. „Omdat de mannelijke fotografen van Teleac deze vrouwen niet mochten fotograferen, kwamen ze bij ons uit. Een prachtige opdracht”, zegt Riemersma. „Met een sterk documentair karakter, dat fascineerde mij enorm. Ik kwam bij bevolkingsgroepen thuis waarvan ik nauwelijks iets wist.”

Boerenfamilies

Terug in Fryslân, waar Riemersma aan de slag ging als fotodocent bij het Leeuwarder kunstencentrum

Parnas, volgden soortgelijke projecten, waaronder *Wetter en Stien, de Kapperszaak* en het community art-project *Post Zuidlanden*. Bij het laatste project portretteerde ze twee boerenfamilies ten zuiden van Leeuwarden; de gezinnen waren door de gemeente uitgekocht ten behoeve van woonwijk De Zuidlanden. „Samen met Wies Kuylers die

nieuwste fotoserie, met foto's van Leeuwarder kinderen, was de verfilming van het boek *Extreem luid en ongelooflijk dichtbij* van Jonathan Safran Foer. De film gaat over de zoektocht van Oskar Schell, een negenjarige jongen die zijn vader verliest bij de WTC-aanslagen in New York. „Bij zijn tocht door de stad ontmoet hij allerlei mensen en beleeft avonturen. De film laat zien dat er een wereld in een stad kan zijn die je ogenschijnlijk niet ziet: je moet ervoor op ontdekkingstocht. Het zoeken zelf als doel: niet weten wat je gaat vinden. Wat ga ik tegenkomen? Spelen kinderen nog buiten en wat spelen ze dan? Met wie en waarom?”

Riemersma kon gerustgesteld worden. „Kinderen spelen nog heel veel buiten. Ik werd vaak door hen meegenomen naar 'geheime plekken', onder bosjes en in struiken en naar hutten die enkel kinderen zien. Door het maken van de fotoserie ben ik de stad anders gaan bekijken. Ik hoop dat mensen die de foto's zien, dat ook doen. Dat ze even stil staan en anders gaan kijken naar een alledaags verschijnsel.”

 Dit is mijn plek, van 29 augustus tot eind december in het Historisch Centrum in Leeuwarden, www.elskeriemersma.nl.

Dat is wat mij zo boeit, het unieke van ieder mens en zijn verhalen

de boeren interviewde, hebben we een stukje geschiedenis tastbaar gemaakt”, zegt Riemersma. „Dat is wat mij zo boeit aan documentaire fotografie: het unieke van ieder mens en zijn verhalen.” Fotografen als Dorothea Lange, Helen Levitt en Eva Besnyo zijn dan ook inspirerend voor de Leeuwardense. „Met name Lange legt maatschappelijke vraagstukken op een heel integere, betrokken manier vast.”

Inspiratiebron voor Riemersma's

Elske Riemersma met Carolina en vrienden, een van de foto's die te zien is op de expositie *Mijn plek*. Foto: Niels Westra

Exposities

- **Aldtsjerk** Galerie Bloemrijk Vertrouwen. *Stockexpositie*: Diverse kunstenaars, t/m 2 sep.
- **Ameland Nes** Galerie November. *Land in Zicht*: Dolly Leemans (schilderijen), t/m 29 aug.
- **Blauwhuis** Teatskehûs. *Roely de Witte-Van der Werf*: Schilderijen, t/m 27 aug.
- **Boornbergum** Tjeerdsma Sfeerhaarden. *Vrienden-Schilderclub Boornbergum*: Schilderijen, t/m 28 aug.
- **De Veenhoop** Atelier Ton ter Linden. *We vieren de zomer met kleurrijke kunst*: Diverse kunstenaars, t/m 30 aug.

- **Earnewâld** It Kokehûs fan Jan en Sjut. *Master Franke*: Foto's, boeken, lesmateriaal en andere teksten van zijn hand, verder zijn er krantenknipsels en werkstukken van leerlingen te zien, t/m 29 aug.
- **Franeker** Martinikerk. *Sprints*: Françoise Stoop (schilderijen en keramiek) en Rob van Bergen (keramische portretten), t/m 30 aug.
- **Gorredijk** Museum Opsterlân. *De Sloot*: Werk van 30 kunstenaars die hun visie op de sloot laten zien in zo'n 60 kunstwerken, t/m 30 aug.
- **Grou** Mineralogisch Museum. *Mineralen en Edelstenen, Schelpen uit alle wereldzeeën*: Tevens sculpturen

- van Oud Grouster Guus Jukema, t/m 30 aug.
- **Jubbega** Kerkje Jubbega-Schurega. *Barbara Cook*: Foto's, t/m 30 aug.
- **Koudum** Galerie-Atelier De Souverijne. *Landschappen*: Jetty Rudolphus (schilderijen), Jaap de Jong (keramiek) en Cora Tamarinof (foto's), t/m 29 aug.
- **Leeuwarden** Bibliotheekservice Fryslân. *Djoke Reitsma*: Keramiek, t/m 28 aug.
- Gega-art*: Gerard Galema (schilderijen), t/m 28 aug.
- **Leeuwarden** Fries Museum. *Dicht op de huid*: foto's, t/m 30 aug.
- Oud Geld. Ons kent ons in de gouden eeuw*: Tentoonstelling over de

- Gouden Eeuw*, t/m 30 aug.
- Vissers*: Kadir Lohuizen (foto's), t/m 30 aug.
- **Leeuwarden** Galerie De Roos van Tudor. *Land*: Diverse kunstenaars (schilderijen, aquarellen, grafiek, beelden, fotos en keramiek), t/m 30 aug.
- **Leeuwarden** Historisch Centrum Leeuwarden (HCL). *Het verhaal van Leeuwarden*, t/m 1 sep.
- Leeuwarden 40-45*: Foto's, t/m 30 aug.
- **Leeuwarden** Kleintheater De vier Pelikanten. *10 jaar Daeldersplak met 100 Pelikanten*: Diverse werken, t/m 30 aug.
- **Leeuwarden** Natuurmuseum Fryslân. *Goddelijk Groen*: Aangevuld met foto's van Barbara Cook, t/m 30 aug.

- **Leeuwarden** Tresoar. *Diet Huber, tweetalig dubbeltalen*, t/m 28 aug.
  - Simmeritstalling Gastekeed*: Fedde en Wil Schurer, t/m 29 aug.
  - Unbekend Wurk*: Gerben Kypma, t/m 28 aug.
  - **Marrum** Recreatiecentrum De Seedykstertore. *Friese landschap*: Pytsje Cuperus (wolschilderijen), t/m 30 aug.
  - **Menaam** PKN kerk. *Tsjerkepaad: Kleine verzamelingen*, t/m 29 aug.
  - **Ontsjerk** Landgoed Stania State. *Diverse kunstenaars*: Beelden, t/m 31 aug.
- Dit is een selectie van de expositieagenda, kijk voor de complete agenda op www.frieschdagblad.nl